

Степаненко Ольга Петрівна

Степаненко Ольга Петровна

Olga Stepanenko

д.е.н., доцент,

професор кафедри інформаційних систем в економіці Київського
національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

E-mail: O.P.Stepanenko@gmail.com

СЦЕНАРНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

Анотація. В роботі розглянуто сучасні тенденції соціально-економічного розвитку України, проаналізована результативність діяльності вітчизняного банківського сектору, визначено роль банківської системи в забезпеченні реалізації Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», запропоновано інструментарій моделювання сценаріїв розвитку банківської системи.

Аннотация. В работе рассмотрены современные тенденции социально-экономического развития Украины, проанализирована результативность отечественного банковского сектора, определена роль банковской системы в обеспечении реализации Стратегии устойчивого развития «Украина-2020», предложен инструментарий моделирования сценариев развития банковской системы.

Abstract. The current trends of social and economic development in Ukraine are described, the effectiveness of Ukrainian banking sector is analyzed, the role of the banking system in ensuring the implementation of the Sustainable Development Strategy "Ukraine-2020" is defined, simulation tools for modeling scenarios of banking system development are offered in the paper.

Ключові слова: моделювання, банківська система, сталий розвиток, стратегія, сценарій.

Ключевые слова: моделирование, банковская система, устойчивое

развитие, стратегия, сценарий.

Key words: modeling, the banking system, sustainability development, strategy, scenario.

Сучасний світ безперервно змінюється та розвивається за всіма напрямками людської діяльності й з постійним прискоренням. Не є виключенням і Україна. Так, на початку 2015 року Указом Президента України було схвалено Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020" [1].

Дана Стратегія складається з чотирьох векторів руху: сталий розвиток країни; безпека держави, бізнесу та громадян; відповідальність і соціальна справедливість; гордість за Україну в Європі та світі, які містять 62 реформи, зокрема Реформу фінансового сектору, Реформу економічної та монетарної політики, Реформу фінансового контролю Держави та стабілізації державного бюджету, Програму залучення інвестицій та інші.

Забезпечити вирішення цих завдань неможливо без потужної розвинутої незалежної національної банківської системи [2]. Тому забезпечення ефективного розвитку банківської системи набуває стратегічного характеру.

За таких умов важливого значення набувають сценарні дослідження процесів банківської діяльності, оскільки це є ефективним інструментом середньо- та довготривалого стратегічного планування в умовах ризику та невизначеності. Більш того, розроблення та аналіз сценаріїв розвитку банківської системи дозволяють більш ефективно вирішувати завдання, які постають перед банківською системою та досягати поставлених цілей.

Внаслідок складної ситуації, що склалася на сьогодні в Україні, зумовленою низкою політичних, фінансово-економічних та інших факторів, зокрема конфліктом на сході України, накопиченими в попередні роки макроекономічними дисбалансами, банківська система знаходиться у кризовому стані: спостерігається значне перевищення витрат над доходами банківського сектору; зменшення капіталу банків, величини регулятивного капіталу, коштів Національного банку України; збільшення зобов'язань банків і

наданих кредитів; значне зменшення загального результату діяльності банківської системи (рис.1 – 2, складено за даними [3]) та потребує дієвих заходів щодо відновлення режиму нормального функціонування та поліпшення результативності своєї діяльності.

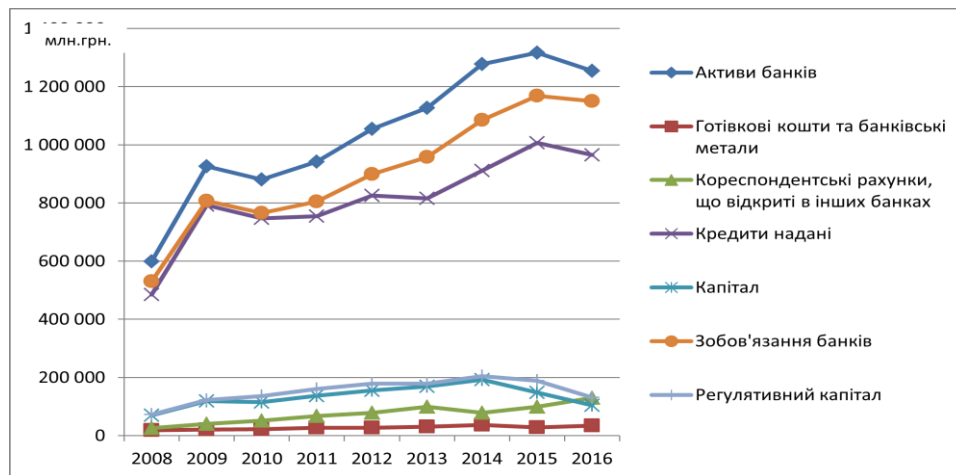

Рис.1. Динаміка основних показників банківської системи України (2008–2015 рр.)

Рис.2. Динаміка результатів діяльності банківського сектору України (2009–2015 рр.)

Сценарієм поведінки банківської системи є модель зміни ситуації, що пов'язана з виникненням і розвитком певних подій та визначається в дискретному часовому просторі з певним інтервалом часу. Для збору й аналізу даних про поточну ситуацію в банківській системі потрібно використовувати широкий спектр економіко-математичних методів моделювання, сучасні інформаційні технології підтримки моделювання та результати фундаментальних економічних досліджень.

Динамічна модель банківської системи описує її точкові стани, ситуації, динаміку їх змін, задає в кожний момент часу поточні обмеження на «нормальні» з погляду дослідника стани, вихід за межі яких є неприпустимим

для існування та ефективного функціонування банківської системи. Така модель містить такі складові: ідентифікована модель банківської системи $M_{BS}^I(V^{end}, V^{contr}, R)$, де V^{end} – вектор ендогенних змінних, що характеризує фазовий стан системи ($V^{end} \subseteq X_{BS}^{end}$), V^{contr} – вектор керованих змінних ($V^{contr} \subseteq X_{BS}^{contr}$), R – вектор виділених ресурсів ($R \subseteq X_{BS}^r$); модель зовнішнього стану $M_{BS}^{Env}(V^{ex})$, де V^{ex} – вектор екзогенних змінних, що характеризує стан зовнішнього середовища ($V^{ex} \subseteq X_{BS}^{ex}$); модель поведінки системи $M_{BS}^D(D)$, де D – можливі стани банківської системи; модель виміру станів банківської системи M_{BS}^m ; модель виміру станів зовнішнього середовища M_{BS}^{env} ; модель вибору управлінських рішень U_{BS} .

Генерація сценаріїв розвитку банківської системи може бути синтезована як інструмент формального аналізу альтернативних варіантів розвитку ситуації за певних цільових і критеріальних обмежень в умовах невизначеності, коли виникають проблеми, пов'язані з безпосереднім формуванням конкретного плану здійснення комплексу заходів для стійкого розвитку банківської системи.

Основними перевагами запропонованого підходу є орієнтація на сучасні інструментальні засоби моделювання, що дозволяють знизити трудомісткість процесів побудови, аналізу та експлуатації сценарних моделей. Комплексний характер аналізу управлінських рішень, що приймаються на основі такого сценарного моделювання дозволяє виявляти та аналізувати наслідки прийнятих управлінських рішень, розподілених у часі, а також результати банківської діяльності, що відображаються на динаміці показників, визначених у Стратегії сталого розвитку «Україна-2020».

Список використаних джерел:

1. Стратегія сталого розвитку "Україна - 2020" / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
2. Степаненко О.П. Моделювання процесів функціонування та розвитку банківської системи України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук : спец. 08.00.11 "Математичні методи, моделі та інформаційні технології в

економіці" / О.П. Степаненко. – Київ, 2015. – 34 с. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.07/2015/Stepanenko_AREF.pdf

3. Національний банк України. Офіційне інтернет-представництво. Статистика / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=65162&cat_id=36674.

MPSES.M.VIII